



2022-07-21
Fi2022/02296

Finansdepartementet

Statskontoret
Box 396
101 27 Stockholm

Uppdrag att analysera och förbättra förutsättningarna för att motverka korruption inom kommuner och regioner

Regeringens beslut

Regeringen ger Statskontoret i uppdrag att

- lämna en lägesbild över förekomsten av korruption, korruptionsrisker och arbetssätt mot korruption inom kommuner och regioner, kommunalförbund, kommunala bolag, stiftelser och föreningar, samt i verksamhet som avser skötsel av en kommunal angelägenhet som har lämnats över till en privat utförare med stöd av kommunallagen (2017:725),
- analysera lägesbilden och dra slutsatser om arbetet mot korruption i sådana verksamheter, samt
- utifrån analysen och slutsatserna vid behov föreslå åtgärder för att korruption ska kunna motverkas ytterligare inom verksamheterna.

Statskontoret ska löpande informera Regeringskansliet (Finansdepartementet) om hur arbetet med uppdraget fortskrider.

Statskontoret ska senast den 15 juni 2023 lämna en redovisning av uppdraget till Regeringskansliet (Finansdepartementet).

Bakgrund

Arbetet mot korruption är en viktig fråga för regeringen. Det är av stor vikt för allmänhetens förtroende för det offentliga att såväl den statliga förvaltningen som kommunsektorn arbetar på ett ändamålsenligt sätt mot

korruption. Förtroendet är i sin tur centralt för den offentliga förvaltningens legitimitet.

Arbetet mot korruption i den offentliga förvaltningen bör utgå från en bred definition av begreppet korruption. Det innebär att såväl vissa brottsliga beteenden, t.ex. givande eller tagande av muta, som beteenden som är olämpliga men inte brottsliga bör omfattas. Utgångspunkten bör vara att korruption i den offentliga sektorn innebär att utnyttja en offentlig ställning för att uppnå otillbörlig vinning för sig själv eller andra (skr. 2012/13:167 s. 11).

Det bedrivs ett arbete i kommuner och regioner, liksom inom Sveriges Kommuner och Regioner (SKR), för att motverka korruption, höja kunskapen om hur risker för korruption kan minimeras och utbyta erfarenheter. Samtidigt är kunskapen på nationell nivå om korruption inom den kommunala verksamheten lägre än kunskapen om korruption inom den statliga verksamheten. Det är tio år sedan Statskontoret överlämnade rapporten Köpta relationer – Om korruption i det kommunala Sverige (2012:20) till regeringen.

Kommuner och regioner har ett omfattande ansvar för välfärden, bl.a. för hälso- och sjukvård, utbildning, socialtjänst samt omsorg om äldre och funktionshindrade. Vid sidan av ansvaret för stora delar av välfärden har kommunerna en roll som myndighetsutövare, exempelvis till följd av att olika former av tillstånd, godkännanden och bidrag ofta förutsätter kommunala beslut eller kan grundas på yttrande från en kommun.

Kommuner och regioner har stor frihet att själva utforma och organisera sin verksamhet, och de ansvarar för de olika verksamheternas resultat, kvalitet och innehåll. Detta gäller dock inom lagstadgade ramar, inte minst inom de begränsningar som följer av upphandlingslagstiftningen. Det är kommunerna och regionerna som finansierar merparten av dessa verksamheter framförallt genom kommunalskatten. En del av finansieringen kommer dock från statliga bidrag. Kommuner och regioner ska enligt kommunallagen kontrollera och följa upp verksamheten. Det gäller både verksamhet som bedrivs i egen regi och sådana kommunala angelägenheter som har lämnats över till privata utförare genom avtal. Kommunerna och regionerna har då bl.a. ansvar för den interna kontrollen, och därmed också för hur arbetet bedrivs för att motverka korruption.

Närmare beskrivning av uppdraget

Statskontoret ska i lägesbilden ge en så konkret bild som möjligt av inom vilka områden förekomsten av och riskerna för korruption är som störst. Syftet med lägesbilden är bl.a. att öka kunskapen på nationell nivå om hur kommuner och regioner arbetar för att motverka korruption. Vidare ska lägesbilden kunna användas av kommunsektorn i det egna arbetet mot korruption. Av lägesbilden ska det framgå vilka åtgärder som kommuner och regioner har vidtagit för att minska riskerna för korruption. Statskontoret bör därför exempelvis undersöka operativt arbete, roller och ansvar samt mål och riktlinjer avseende korruption.

Det finns utmaningar med att mäta förekomsten av korruption, eftersom mörkertalet kan antas vara betydande. Det är därför inte tillräckligt att Statskontoret sammanställer statistik avseende t.ex. polisanmälningar om mutbrott, hot och våld. Myndigheten bör även inhämta information om t.ex. incidenter som rapporterats genom kommunala visselblåsarfunktioner och samla in annan relevant information från sektorn genom en enkätundersökning.

När Statskontoret analyserar lägesbilden och drar slutsatser om sektorns arbete mot korruption bör, om möjligt, lägesbilden jämföras med dels den rapport om korruption i det kommunala Sverige som Statskontoret överlämnade till regeringen 2012, dels den lägesbild som tagits fram av Statskontoret av de statliga myndigheternas arbete mot korruption (dnr 2020/231–6). Statskontoret bör också, om möjligt, beskriva utvecklingen av arbetet mot korruption över tid. Den ovan nämnda enkätundersökningen bör därför utformas så att relevanta jämförelser kan göras med den tidigare rapporten och lägesbilden. Samtidigt bör frågeställningarna baseras på dagens kunskapsläge om korruption och utvecklade metoder för att analysera korruptionsrisker. I sin analys ska Statskontoret bl.a. identifiera beslutsprocesser, organisationsformer och ekonomiska flöden där risken för korruption bedöms vara stor i förhållande till det förebyggande arbetet.

Statskontoret ska analysera vilka åtgärder som kan ge kommuner och regioner förbättrade förutsättningar att effektivt motverka korruption. Åtgärderna ska utgå från vad som gäller enligt den kommunala självstyrelsen och för statens styrning av kommuner och regioner. Förslagen kan gälla såväl kommunsektorn som staten. Statskontoret ska inte lämna författningsförslag.

Statskontoret ska under uppdragets genomförande hålla sig informerat om och beakta relevant arbete som pågår inom kommittéväsendet eller i Regeringskansliet på området, t.ex. arbetet i utredningen om åtgärder mot otillåten påverkan och korruption (Ju 2022:15). Uppdraget bör genomföras med ett riskbaserat förhållningssätt. Vidare bör Statskontoret ha en dialog med ett representativt urval av kommuner och regioner och med SKR.

På regeringens vägnar



Ida Karkiainen



Johanna Edner

Kopia till

Justitiedepartementet/KRIM

Finansdepartementet/SFÖ

Utredningen om åtgärder mot otillåten påverkan och korruption (Ju 2022:15)